

N:o 48.

Af herr **A. Hedin** i Stockholm m. fl., om afsättning af 8,400,000 kronor, utöfver den af Kongl. Maj:t föreslagna summan, till arbetareförsäkringsfonden.

Under åberopande af motioner vid de fyra nästföregående riksdagarne (n:o 137 år 1896, n:o 29 år 1897, n:o 81 år 1898 samt n:o 129 år 1899) föreslå undertecknade:

att Riksdagen måtte besluta, att år 1901 skall till arbetareförsäkringsfonden afsättas, utöfver den af Kongl. Maj:t föreslagna summan, ett belopp af 8,400,000 kr.

Vi torde böra påminna om anledningen, hvarför vi föreslagit detta belopp.

Efter att Hans Maj:t Konungen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 12 oktober 1888, i hvilket statsrådets samtliga ledamöter instämde, nämnt »ålderdomsförsäkring för arbetare och med dem jemförliga personer» främst bland de ändamål, som borde främjas genom den nya, ej af statskassans behof påkallade, för arbetarne mycket känbara lifsmedelsbeskattningen, föreslog Kongl. Maj:t först 6 år derefter och beslöt Riksdagen år 1895, att år 1896 skulle afsättas den i förhållande till behofvet ej ens nämnvärda summan af 1,400,000 kronor.

Hvarför Kongl. Maj:t föreslog ett så obetydligt belopp, känna vi ej, ty den »utredning i de ämnen, som berörts i Hans Maj:t Konungens yttrande till statsrådsprotokollet», hvilken genom Kongl. Maj:ts beslut den 29 oktober 1888 uppdrogs åt chefen för finansdepartementet, och för hvilken han »till en början» tillkallade fyra andra personer, har, så vidt känt är, ännu ej kommit till stånd (jemför statsutskottets utlåtande n:o 8, punkt 14 år 1892), och känna vi således ej, om nämnda komité till äfventyrs kan hafva afgifvit något förslag rörande beloppet af den afsättning, som tog sin början år 1896. Icke heller är det oss bekant, att den då på Kongl. Maj:ts förslag beslutade afsättningssumman af 1,400,000

kronor är grundad på någon särskild beräkning af förhållandet mellan andamål och behof.

Vi hafva emellertid lagt detta belopp, såsom i de fyra föregående motionerna skett, till grund för vår beräkning. Om nemligen Kongl. Maj:t år 1889, således närmaste året efter lifsmedelsbeskattningens införande och efter Hans Maj:ts åberopade yttrande till statsrådsprotokollet, hade af Riksdagen äskat och Riksdagen beviljat en afsättning å 1,400,000 kronor i budgeten för år 1890, samt enahanda summa sedermera beviljats för hvart och ett af åren 1891—1895, så skulle under de sex åren 1890—1895 — då ingen afsättning skedde — hafva blifvit samlad en fond å 8,400,000 kronor. Skäl saknades ej att, äfven med bibehållande af summan 1,400,000 kronor som grundval för vår beräkning, föreslå ett högre belopp, när, om motsvarande afsättning egt rum allt ifrån lifsmedelsbeskattningens *början*, således med 700,000 kronor för senare hälften af 1888 och 1,400,000 kronor för år 1889, skulle hafva samlats en fond å 10,500,000 kronor under tidrymden 1888—1895, då ingen afsättning till ålderdomsförsäkringen egde rum. Vi hafva emellertid stannat vid det lägre beloppet 8,400,000 kronor.

Vi erinra vidare,

att inkomsterna af den lifsmedelsbeskattning, som enligt Hans Maj:t Konungens ord »endast i underordnad grad», och i sjelfva verket uti *ingen* grad, var »framkallad af behof att bereda fyllnad i statskassan för den närmaste tiden», flödat ännu rikligare, än någon från *början* lär hafva föreställt sig,

att tullskatten å en enda af arbetarnes nödvändighetsvaror, nemligen fläsk, andra slag (ej rökt), uppgått till följande belopp:

1888	$\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$	kronor	17,835: —
1889	»	956,785: —
1890	»	1,635,707: —
1891	»	1,260,731: —
1892	t. o. m. $\frac{20}{6}$	»	593,000: —
1892	$\frac{21}{6}$ — $\frac{31}{12}$ (å 10 öre pr kg.)	»	434,758: —
1893	»	362,985: —
1894	»	600,472: —
1895	»	610,449: —
1896	»	1,225,809: —
1897	»	869,431: —
1898	»	2,046,685: —
1899	(jan.—nov.)	»	2,320,131: —

Kronor 12,934,778: —

och har denna tullskatt utgått med 20 öre $\frac{1}{7}$ 1888— $\frac{20}{6}$ 1892, med 10 öre $\frac{21}{6}$ 1892—1896, med 20 öre 1897—1899,

att, enligt Hans Maj:t Konungens yttrande den $\frac{12}{10}$ 1888, hvilket af samtliga statsrådets ledamöter biträdades, lifsmedelsbeskattningen icke skulle användas till bestridande af de »årliga löpande utgifterna», för hvilka de »under en normal utveckling af budgeten» ej kunde behöfva tagas i anspråk,

att deras användning till de våldsamt stegrade militärutgifterna strider ej mindre mot hela syftet af Hans Maj:t Konungens den 12 oktober 1888 framlagda plan att »bereda stadigvarande förmåner åt de klasser i samhället, för hvilka skatteförändringarna voro mest känbara», än mot de *urtima löftena*, om hvilka se bland annat trontalet vid urtima riksdagens öppnande och herr statsministerns yttrande den 10 mars 1894, att »regeringen önskade se inlöst det löfte, som regeringen och Riksdagen uttalat», att nemligen de af nya härordningen föranledda ökade skatter »skulle uttagas icke genom konsumtionsskatter utan genom direkta och förmögenhets-skatter»,

att detta löfte ej utplånas derigenom, att det brytes, såsom skett genom afskaffande af tilläggsbevillningen, genom det af statsministern tillstyrkta påbudet den 5 januari 1895 om ökande af spanmålstullen långt öfver den året förut ifrågasatta höjning, som statsministern den 10 mars 1894 hade betecknat som ett löftesbrott,

att den summa, arbetarne erlagt för rättigheten att få köpa amerikansktt fläsk, uppgår till ett belopp, som med blott 265,222 kronor understiger det af 1899 års Riksdag voterade, ej af Kongl. Maj:t begärda flottanslaget.

Det har flere gånger blifvit påpekadt, att, om en ålderdomsförsäkrings verkningar visa sig mycket aflägsna från den tid, då företagets grundläggande ifrågasättes, detta ej kan omfattas med ett sådant intresse, som förmår att besegra företagets svårigheter. Ty hvem skulle ej tveka att lagstifta för en tid så fjerran, att ingen kan göra sig någon föreställning om då rådande förhållanden? Vill man från förslag komma till ett beslut i denna angelägenhet, måste man lägga sig vinn om att till vår tid närma de påräknade resultaten af en ålderdomsförsäkring.

Denna uppfattning har legat till grund för det förslag till »Lov om Invaliditets- og Alderdomsforsikring for det norske Folk», som, utarbetadt af en parlamentarisk kommission, nyligen blifvit offentliggjordt. Och härom är minoriteten i kommissionen enig med dess majoritet. I sitt yttrande om »Kapitaldäckningssystemet» säger nemligen minoriteten: »man kan vistnok undlade at tilveiebringe Kapitalen straks paa den Maade, at fra først af kun den yngre Del af Folket tages med i Forsikringen. Men

derved vil den hele Foranstaltning tabe i Interesse hos den samtidige Slægt, der kun for en liden Del faar Haab om at nyde Frukt af den».

Att undvika denna klippa skulle hafva blifvit lätt, om vi förverkligat den i Hans Maj:t Konungens yttrande ^{12/10} 1888 antydda plan om de nya tillgångarnes användning, i hvilken samtliga rådgifvarne instämde, men hvilken de hastigt och lika enhälligt synas hafva glömt, såsom en af dem för sin del bekände i Andra Kammaren den 25 februari 1891.

Vi våga därför bedja och mana, att man nu omsider måtte göra något allvar af främsta punkten uti Hans Maj:t Konungens den ^{12/10} 1888 framlagda plan. De mycket stora tillgångar, som dertill krävas, de finnas, samlade genom tung skatt på de obemedlades nödvändighetsvaror. Det är en mycket måttlig del af den nya skatt, de erlagt sedan ^{1/7} 1888, som vi begära för det af Hans Maj:t Konungen den ^{12/10} 1888 i främsta rummet nämnda ändamålet, då vi föreslå,

att Riksdagen måtte besluta, att år 1901 skall till arbetareförsäkringsfonden afsättas, utöfver den af Kongl. Maj:t föreslagna summan, ett belopp af 8,400,000 kronor.

Stockholm den 25 januari 1900.

A. Hedin.

S. M. Kvarnzelius.

Gust. Österberg.

Oskar Berg.

J. Nydal.

J. W. Spånberg.

A. Thylander.

Gustaf Olofsson.

E. G. Åkerlind.

Jakob Pettersson.

David Holmgren.

J. Byström.

E. Norman.

K. G. Karlsson.

Curt Wallis.

J. Persson.

W. Styrländer.

C. J. Hammarström.